

היו בעולם שהוא צריך זה? אלא ודאי הכל על האילן הזה היה. משום שבו אחוזים כל המצוות הללו. שכל מי שנוטל אותו בלבדו, עושה פרוה. ונוטל אותו באוכלוסים שלמטה שאחוזים בו, ונטל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באותם גדולים ממנים. שפיכות דמים תלויים באילן הזה שהוא בצד גבורה. וסמא"ל ממנה על זה. גלוי עריות אשה היא, ואשה נקראת, ואסור לזמן את האשה בלבדה אלא עם בעלה שלא יהיה חשוד בגלוי עריות. ועל זה בכלם הצטוו באילן הזה. פיון שאכל ממנו, עבר בכלם, שהרי הכל אחוז בו.

רבי יהודה אמר, ודאי דבר זה כף הוא, שאסור להתיחד עם אשה בלבדה אלא אם פן בעלה עמה. מה עשה אותו רשע? אמר, הרי הגעתי לאילן הזה ולא מתתי, גם את קרבי וגעתי בידו ולא תמותי. ודבר זה הוא הוסיף לה מעצמו.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה ראתה? אמר רבי יצחק, אותו אילן [שדה] העלה ריחות, כמו שנאמר (בראשית כו) כריח שדה אשר ברכו ה'. ובגלל אותו ריח שהיה עולה, חמדה אותו לאכל ממנו. רבי יוסי אמר, ראיה היתה. אמר לו רבי יהודה, והרי כתוב ותפקחנה עיני שניהם? אמר לו, ראיה זו בשעור של האילן לקחה אותו [נ"א שעור הלב הטהור], שכתוב ותרא האשה דוקא. ותרא האשה כי טוב - ראתה ולא ראתה. כי טוב - ראתה פי טוב ולא התישבה בו. מה כתוב אחר כך? ותקח מפריו, ולא כתוב ותקח ממנו. והיא נדבקה במקום המות, וגרמה לכל

בעלמא דאיהו אצטריך דא. אלא ודאי כלא על האי אילנא הוה.

בגין דביה אחידן כל אלין פקודין. דכל מאן דנטיל ליה בלחודוי עביד פרישו. ונטיל ליה באוכלוסין דלתתא דאחידן ביה. ונטיל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באנון רברבי ממנן. שפיכות דמים בהאי אילנא תליין דאיהו בסטר גבורה. וסמא"ל אתפקד על דא. גלוי עריות אשה היא ואנתתא אקרי. ואסיר לזמנא לאנתתא בלחודהא אלא עם בעלה דלא יהא חשוד בגלוי עריות. ועל דא בכלהו אתפקד בהאי אילנא. פיון דאכל מגיה בכלהו עבר, דהא כלא אחיד ביה.

רבי יהודה אמר ודאי מלה דא הכי הוא. דאסיר לאתיחדא עם אנתתא בלחודהא אלא אם פן בעלה עמה. מה עבד ההוא רשע. אמר הא מטיתי להאי אילנא ולא מתי אוף את קרבי ומטי בידו ביה ולא תמות. ומלה דא הוא אוסיף לה מגרמיה.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה חמאת. אמר רבי יצחק ההוא אילנא (שדה) סליק ריחין פמה דאת אמר, (בראשית כו) כריח שדה אשר ברכו יי. ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מגיה. רבי יוסי אמר ראיה הוה. אמר ליה רבי יהודה והא כתיב ותפקחנה עיני שניהם. אמר ליה האי ראיה בשיעורא דאילנא נקטת ליה (נ"א שיעורא דלבא הות) דכתיב ותרא האשה דייקא:

ותרא האשה כי טוב. חמאת ולא חמאת. פי טוב. חמאת פי טוב ולא אתיישבת ביה. מה כתיב לבתר ותקח מפריו ולא כתיב ותקח ממנו. והיא אתדבקה באתר דמותא.

וגרימת לכל עלמא מותא. ואפרישת חיי מן מותא. ובחובא דא גרים פרישותא לאפרישא אתתא מבעלה. דהא קו"ל מדבור לא מתפרשן לעלמין. ומאן דמפריש קול מדבור אתאלם ולא יכיל למלא. וכיון דאשתקל מניה מלולא אתיהיב לעפרא.

אמר רבי שמעון כתיב, (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה. האי קרא כנסת ישראל אמרו בגלותא. מאי טעמא בגין דקול מדבור ליה לדבור. פיון דאיהי בגלותא קול אתפרש מינה ומלה לא אשתמע ועל דא נאלמתי דומיה וגו'. מאי טעמא בגין דהחשיתי מטוב דלא אזיל קול בהדה. וישראל אמרי (תהלים סה) לך דומיה תהלה. מאי דומיה, דא תהלה לדוד. דאיהי דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול. אמר רבי יצחק מאי לך. בגינה איהי דומיה ושתיקא דאסתלקא מנה קול.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ה)

וברא מחיר יין וחלב, (ישעיה נ"ה) מאי יין וחלב, מה ענין זה אצל זה. אלא מלמד שהיין הוא פחד וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחילה, מפני שהוא קרוב אלינו יותר, יין וחלב סלקא דעתך, אלא אימא דמות יין וחלב. ע"כ. (עד כאן מההשמטות)

ותקח מפריו הא תנינן סחטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל עלמא. דהא אילנא דא ביה שריא מותא. והוא אילנא דשלטא בליילא. (דף לו ע"ב) וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמו טעמא דמותא. אלא אנון בני מהימנותא מקדמי ויהבו ליה נפשיהו בפקדונא. ובגין דאיהו בפקדונא. אתהדרו נפשאו לאתרייהו. ועל

העולם מות. והפרידה חיים ממות, ובחטא זה גרם פרוז להפריד אשה מבעלה, שהרי קול מדבור לא נפרדים לעולמים. ומי שמפריד קול מדבור, מתאלם ולא יכול לדבר. וכיון שנטל ממנו דבור, נתן לעפר.

אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה, פסוק זה אמרה אותו כנסת ישראל בגלות. מה הטעם? בגלל שקול מנהיג את הדבור, כיון שהיא בגלות. קול נפרד ממנה, ודבור לא נשמע, ועל זה נאלמתי דומיה וגו'. מה הטעם? בגלל שהחשיתי מטוב, שלא הולך קול אתה. וישראל אומרים (שם סה) לך דומיה תהלה. מה זה דומיה? זו תהלה לדוד, שהיא דומיה בגלות ושותקת בלי קול. אמר רבי יצחק, מה זה לך? בגללך היא דומיה ושותקת שסתלק ממנה קול.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ה) וברא מחיר יין וחלב (ישעיה נ"ה). מהו יין וחלב? מה ענין זה אצל זה? אלא מלמד שהיין הוא פחד, וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחלה? מפני שהוא קרוב אלינו יותר. יין וחלב עולה על דעתך? אלא אמר, דמות יין וחלב: ע"כ.

ותקח מפריו, הרי שנינו שסחטה ענבים ונתנה לו, וגרמו מות לכל העולם. שהרי אילן זה בו שורה הקמות, והוא אילן ששולט בליילה. וכשהיא שולטת, כל בני העולם טועמים טעם מות. אלא אותם בני האמונה מקדימים ונותנים לה נפשם בפקדון. ובגלל שהוא בפקדון, חוזרות הנפשות